

ACTIVITATEA PARTIDULUI NAȚIONAL AGRAR (1932 — 1935)

Adolf Minuț

Partidul Național Agrar a fost întemeiat de poetul Octavian Goga și a activat de sine stătător până în 1935 când s-a unit cu Liga Apărării Național Creștine, condusă de A.C. Cuza (profesor la Universitatea din Iași), formându-se Partidul Național Creștin.

Născut ca un partid mic, adoptând doctrina național-agrară, la modă atunci, beneficiind și de prestigiul președintelui său, Partidul Național Agrar a desfășurat o largă și bogată activitate, atacând în presă, întruniri publice și mai ales în Parlament, principalele probleme de care se lovea țara și în același timp, încercând să respecte ideile enunțate în programul partidului la înființarea sa, pentru a nu-și înșela alegătorii de care avea nevoie în viitoarele confruntări electorale.

După cum este știut, încă din timpul guvernării lui Iuliu Maniu, care formează guvernul după căderea liberalilor, în 1928, s-a încheiat un contract cu firma Skoda din Cehoslovacia, pentru înzestrarea armatei cu echipament militar. Firma era reprezentată la noi de Bruno Seletzky, austriac de origine, care-și instalase birourile în strada Batiștei. Seletzky s-a datat la acțiuni de spionaj, intrând în legătură personală chiar cu primul ministru de atunci, care a refuzat o serie de oferte, mult mai avantajoase, ale unor firme britanice, germane, franceze, etc.

Guvernul s-a oferit să plătească firmei amintite, sume fabuloase pentru înarmare, Skoda plătind, la rândul ei, comisioane substanțiale celor care o sprijineau. Așadar, "Afacerea Skoda" ajunge în discuția Parlamentului. Discuțiile au fost destul de aprinse, cerându-se nu numai condamnarea lui Seletzky, principalul agent de spionaj industrial și militar, ci și a celor care l-au ajutat în această acțiune îndreptată împotriva statului. În fapt se încerca demascarea poziției pro-Skoda a lui Maniu, care, în 1932 nemaifiind la putere, însemna o grea lovitură dată Partidului Național Țărănesc.

Arestarea lui Seletzky s-a produs în urma descinderii la birourile firmei a generalului Uică, comandantul Corpului I Armată, care a descoperit dosare conținând date secrete cu privire la armata țării, date culese în special, de la Ministerul de Război.

La intervenția lui Vaida, care se temea ca nu cumva cazul să dea naștere la unele complicații externe, operațiunile de sechestrare au fost sistate. Această greșeală politică, l-a determinat pe Seletzky să rupă sigiliile și să facă dispărute unele dosare care ar fi interesat justiția.

Partidele de opoziție s-au manifestat interesate în anchetarea cazului, anchetă care începe prin arestarea lui Seletzky, după ce se obținuse avizul lui Nicolae Titulescu, care, în calitatea sa de ministru de externe, sondase pozițiile unor țări occidentale.

Nu este mai puțin adevărat că arestarea lui Bruno Seletzky s-a făcut la insistențele opoziției, ceea ce l-a determinat pe Goga să declare că Seletzky a fost arestat "de către noi, opoziția, expresia opiniei publice"¹. Oricum, privind retrospectiv, <http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeuvaslui.ro>

putem spune că această afacere a aruncat o umbră de neîncredere asupra Partidului Național Țărănesc. Este neîndoielnic că nepriceperea sau prea marea încredere a unor funcționari de la Ministerul de Război, sau căldășia lor cu reprezentanții filialei Skoda, au dus la găsierea în seifurile acestora a unor dosare cu rapoarte secrete ale ministerului către Consiliul de Miniștri, diverse rapoarte ale aceluiași minister, copii după jurnale ale Guvernului, corespondența firmelor concurente, printre care Wickers, Reșița, etc. De asemenea Seletzky avea cunoștință despre toate persoanele care au încasat comisioane și valoarea acestora. Așa se explică de ce acesta a "umflat" comisioane oferite tuturor celor care au sprijinit firma Skoda. El a susținut în timpul procesului că nu trebuia să știe de aceste chestiuni care, de fapt, priveau contabilitatea uzinelor din Plsen, cea care stabilea comisioane pentru fiecare contract.²

Interesant e faptul că în același timp cu "Afacerea Skoda", în finanțele țării era un haos explicat prin nepriceperea în alcătuirea bugetului anual, buget ce reprezenta 23 miliarde lei, raportat la cele 78 miliarde averi naționale și care dădea un raport de 40%³

Atitudinea lui Octavian Goga în "Afacerea Skoda" era determinată nu numai de gravele prejudicii și nedreptăți financiare pricinuite țării, dar și de poziția sa referitoare la amestecul străinilor în afacerile interne. Referitor la acest aspect, trebuie să scoatem în evidență poziția total greșită a lui Goga, care, în virtutea ideii de unitate națională, era împotriva prezenței unor străini pătrunși în țară în interese economice, dar și împotriva minorităților naționale care ocupau anumite funcții în structura economică statală sau particulară. Când conciliant, când brutal împotriva prezenței străinilor în afacerile interne, Goga s-a dovedit un nepriceput politician sau un om politic care mergea după "bătaia vântului", fiind un pro-german și un pro-italian.

Contrazicându-se, parcă, era de acord că minoritățile se pot "integra în procesul general de dezvoltare a societății românești, iar partidele minoritarilor se pot apropia de cele reprezentând populația românească și că ele pot fi încadrate în ideea de stat român și, încadrate în această idee, să li se satisfacă aspirațiile legitime la care au dreptul"⁴.

În altă ordine de idei, e de semnalat faptul că Partidul Național Agrar se împotriva tendințelor revizioniste ale acelor care voiau să reîmpartă granițele naționale pentru respectarea principiului etnic ca parte integrantă a civilizației universale⁵

Se exprima, de asemenea, punctul de vedere în privința achitării datoriilor externe prin intermediul unui moratoriu care să dea răgaz punerii în valoare a bogățiilor țării⁶

Cum era de așteptat, în centrul politicii sale Partidul Național Agrar avea în vedere problema țărănească. Nu degeaba se numea național-agrar, considerând că "osatura poporului o reprezintă țărănimea", ea fiind singura să păstreze "o unitate de suflet, o unitate de simțire".

Țărănimea este singura temelie serioasă pentru o existență de stat și o unitate de civilizație, mai ales dacă se are în vedere că agricultura formează principala bază economică a țării⁷.

Goga considera că îndrumarea acestei țărâni "vînc de la oameni care au rădăcinile adânc înfipite în sufletul plugarului, a aceluia care trudește pe ogor"⁸.

Mergând pe aceeași linie de desconsiderare a altor partide care aveau ca principală preocupare problema țărănească, agrarienii, lăudându-se că au știut să alcătuiască un program agrar bine gândit, total "deosebit de al lui Averescu și Mihalache", susțineau că "imediat după desăvârșirea Unirii, diferitele formațiuni politice nu au avut un program agrar bine stabilit"⁹

La Congresul de la Buzău al partidului, care a avut loc în decembrie 1932, Goga a declarat că fiind un susținător al ideii agrare, nu este împotriva industriei, dar se opune „pătrunderii capitalului străin în industrie”¹⁰ (?). Iar Valjean, lider marcant al partidului, arăta că "suntem o țară agricolă. Dar ce s-a făcut pentru agricultură ? În România ar fi fost normal să se înființeze un credit agricol"¹¹ Important era, în viziunea agrarienilor, ca să fie discutată în Parlament problema conversiunii datoriilor agricole, care nu făcea deosebire între proprietatea mare, mijlocie și mică¹²

În septembrie 1932, guvernul a prezentat Parlamentului un nou proiect de modificare a datoriilor agricole și în acest sens se constituie o Comisie care să susțină legal proiectul. Fiind solicitat să facă parte din Comisie, Partidul Național Agrar a declarat că nu ia parte la lucrările acesteia și va cere Parlamentului să extindă principiile de bază ale Conversiunii și la datoriile orășenești¹³. În principiu, noua lege echivala cu desființarea proprietăți mijlocii, ceea ce ar fi dus la privarea unei categorii însemnate de producători de beneficiile vechii legi a asanării datoriilor agricole.

Legea se legitimează într-o perioadă în care situația financiară a României e dezastruoasă. Statul este asaltat din toate părțile de revendicări îndreptățite. Să nu uităm că suntem în plină criză economică și financiară mondială. În aceste condiții Guvernul Vaida a făcut apel la asistență financiară din partea Societății Națiunilor și, nefiind în stare să-și precizeze un punct de vedere al său, a renunțat la orice inițiativă proprie. Așadar, guvernul a invitat în România o delegație a experților străini, de la care, într-o completă pasivitate, a așteptat rețeta mântuitoare pentru înlăturarea crizei.

În lumina acestei constatări a situației economico-financiare din România, Partidul Național Agrar se situa pe poziția unei noi examinări a situației noastre de plată către străinătate prin micșorarea dobânzilor pe care statul le plătea și o altă eșalonare a anuităților, precum și o indulgență în ceea ce privește rambursările, până când se va ieși din situația critică în care se afla țara.¹⁴

O altă problemă asupra căreia și-a concentrat atenția Partidul Național Agrar, a fost Legea asanării datoriilor urbane. Aceasta "trebuia realizată nu numai pentru considerațiuni de ordine socială, ca să se poată păstra liniștea în stat, ci și din considerațiune de ordin economic și fiscal"¹⁵

După lungi dezbateri în parlament, proiectul de modificare a datoriilor agricole a fost supus la vot în ziua de 6 octombrie 1932.

Octavian Goga, împreună cu ceilalți deputați ai Partidului Național Agrar au votat împotriva, dar proiectul a fost adoptat cu 201 voturi, contra 116.¹⁶

După cum este cunoscut, în 1933 a avut loc la Londra semnarea Tratatului de defînire a agresiunii. Față de acest Tratat, Partidul Național Agrar nu a luat nici a poziție. Oficiosul partidului limitându-se doar la a înregistra evenimentul, redând și cuvântările lui Litvinov și Titulescu, așa cum au procedat și celelalte ziare centrale. A doua zi (5 iulie) se semnează, tot la Londra, Convenția de neagresiune dintre Mica Înțelegere și Uniunea Sovietică, considerată, la vremea respectivă unul din cele mai

importante evenimente, mai ales prin perspectiva ce o deschidea relațiilor dintre părțile semnatare.

Cunoscând rezervele noului partid față de Uniunea Sovietică, știut fiind că noua Convenție nu afecta cu nimic relațiile externe ale României, ziarul partidului consemnează evenimentul, deocamdată fără nici un comentariu. În timp, pozițiile se vor schimba. Politica dusă de Nicolae Titulescu în vederea încheierii unui Pact cu Uniunea Sovietică îl determină pe Octavian Goga să ia o atitudine mai puțin amicală față de ministrul nostru de externe. De altfel, era vorba de o atitudine oscilantă. Admirându-i talentul de diplomat iscusit, care a ridicat prestigiul României, imediat după semnarea Pactului între Mica Înțelegere și Uniunea Sovietică, pe care l-a aprobat, lucru foarte curios, în momentul când se pune problema semnării unui Pact cu Uniunea Sovietică, Octavian Goga, nu numai că se opune acestui Pact dar este și împotriva menținerii lui Titulescu la externe. De altfel, el este unul din fervenții susținători ai ideii de îndepărtare a marelui diplomat, înscriindu-se în jocul regizat de Berlin și Roma. Încă un exemplu al inconsecvenței în materie de politică a lui Goga, omul care, în 1932, la aflarea veștii că Titulescu, ministrul României la Londra, desolidarizându-se de politica guvernului și-a prezentat demisia, a cerut primului ministru explicații în fața Parlamentului. "Desărcinându-se din funcția de ministru al României la Londra - spunea Goga - Nicolae Titulescu a întrerupt, spre surprinderea și părerea de rău a tuturor, o continuitate de acțiune, pe care strălucitul diplomat și om politic a urmărit-o cu o incontestabilă autoritate personală și cu un talent recunoscut, aducând prin aceasta reale servicii țării sale"¹⁷

După retragerea țărăniștilor se încredințează formarea guvernului lui I.Gh. Duca, liderul național-liberalilor. Acesta a luat contact cu mai mulți politicieni, printre care și Goga, pentru a forma un guvern cu largă reprezentare. Poetul a refuzat, pentru că Duca i-a cerut să retracteze discursul de la Craiova, din același an, în care reafirma teza sa naționalistă cu privire la "România a românilor"¹⁸. Este foarte adevărat că Octavian Goga a militat constant pentru unirea poporului român într-o singură țară, opunându-se imixtiunii străinilor în treburile interne ale statului. Dar tot la fel de adevărat este că nu a știut să facă diferență între străinii care se amestecau în problemele economice și naționalitățile conlocuitoare. Pentru el toți erau "străini". Mai mult a fost și împotriva acelor ardeleni, care, români fiind, nu au luptat consecvent pentru unire.

Deși declarase deseori că nu este antisemit, admirația față de Germania lui Hitler și Italia lui Mussolini îl va face să alunece tot mai mult pe panta antisemitismului, apropiindu-l tot mai accentuat de cei mai înverșunați antisemiți, precum A.C. Cuza.

Revenind la guvernarea liberală, guvernul lui Duca avea misiunea de a organiza noi alegeri generale. La aproximativ un an și jumătate de la înființarea sa, Partidul Național Agrar se prezenta din nou în fața alegătorilor.

Ziarul "Țara Noastră" din 1 decembrie 1933 publica platforma partidului pentru campania electorală.

După arhicunoscutele atacuri la adresa celor două mari partide, liberal și țărănesc "programul" își reafirma încrederea în monarhie, ca "fiind singura formă de stat care ar putea asigura o consolidare națională". Aceeași idee că „unitatea națională

se poate înfăptui printr-o Românie a românilor” cerând, totodată “să se supravegheze contactul minorităților cu țările vecine¹⁹. Există teama ca nu cumva să se facă “import de ideologie”

Partidul Național Agrar propunea modificarea Constituției, pentru a transforma Corpurile legiuitoare într-un “instrument ordonat și util, prin reducerea numărului deputaților și senatorilor, prin noi atribuții și o nouă organizare având la bază o reală reprezentare a tuturor categoriilor de muncă și producție din țară”²⁰

În problemele economice, se insistă asupra achitării imediate a datoriilor agricole și orășenești prin reducerea creanțelor la limita posibilității de plată a debitorilor.

Se mai avea în vedere îmbunătățirea Conversiunii agricole și a Creditului pentru țărani, pentru a-i scăpa de, așa zisa, robie a băncilor și a cămătarilor; înființarea asigurărilor sociale pentru agricultori și, lucru foarte interesant, dreptul la asigurarea vieții acestora, a familiilor și bunurilor lor.

În program se mai prevedea: ieftinirea mărfurilor de care aveau nevoie țăranii, iertarea datoriei pe care țăranul nu mai este în stare să o plătească, îndestularea cu porumb a satelor unde recolta a fost rea²¹

Propunerile erau îndrăznețe și numărul lor relativ mare, încerca să prezinte alegătorilor un partid interesat în toate fibrele societății românești.

Cu ocazia alegerilor partidul își depune liste în 69 de județe. Nu depusese în județele Alba și Cluj, ulterior revenind și depunând și aici. Principalii candidați ai partidului erau:

1. Arad - Vasile Goldiș
2. Argeș – Ion Constantinescu Pion
3. Baia - Demetrescu Agraru
4. Brașov – Ioan Lațiu
5. Buzău – Vasile Antonescu
6. Caraș - Octavian Goga
7. Constanța - Aurel Buttu
8. Dâmbovița - Ștefan Popescu.
9. Făgăraș - I.Al.Vasilescu-Valjean
10. Hunedoara - Silviu Dragomir
11. Ialomița - Gheorghe Banu
12. Iași - Ioan Petrovic
13. Ilfov – I. Al. Vasilescu-Valjean
14. Mehedinți - Tilică Ioanid
15. Mureș – Octavian Goga
16. Năsăud - Leon Scridon
17. Neamț - Șt. Soimescu
18. Romanați - Octavian Goga
19. Severin – Petre Nemoianu
20. Sibiu - Ioan Lupaș
21. Vlașca – Stan Ghițescu

În fiecare județ erau cel puțin doi candidați, noi prezentându-i pe cei mai importanți²² Alegerile s-au desfășurat la 20 decembrie 1933, Partidul Național

Agrar obținând voturi mai importante în județele:

1. Ilfov-3883voturi
2. Argeș-2300
3. Iași-1245
4. Ialomița-1246
5. Mehedinți-2247
6. Prahova-3003
7. Roman-1744
8. Romanați-2520
9. Teleorman-6660
10. Bihor-2754
11. Mureș-5226
12. Năsăud-2817
13. Sibiu-2250
14. Târnava Mare-1607
15. Tighina-4327
16. Timiș - 3331

În restul județelor cifrele sunt sub o mie sau foarte puțin peste²³

În urma alegerilor, Partidul Național Liberal a obținut majoritatea voturilor, având 107 mandate, la care s-au adăugat încă 194 ca primă majoritară, totalizând 301 mandate.

Partidul Național Țărănesc a câștigat doar 29 mandate. Alte partide au obținut următoarele mandate:

1. Partidul țăărănesc (Lupu) - 11 mandate
2. Partidul liberal (Brătianu) - 10 mandate
3. L.A.N.C. - 9 mandate
4. Partidul Național Agrar - 9 mandate
5. Partidul maghiar - 8 mandate
6. Uniunea agrară - 5 mandate

Pentru Partidul Național Agrar au votat 121.748 alegători, reprezentând 4,40% din numărul total. Mandatele obținute au aparținut următoarelor județe²⁴.

1. Mureș - Octavian Goga
2. Tighina - Dumitru Topciu
3. Năsăud - Leon Scridon
4. Satu Mare - nenominalizat
5. Teleorman - Stan Ghițescu
6. Ialomița - Gheorghe Banu
7. Caraș - I. Al. Vasilescu-Valjean
8. Romanați - Ioan Petrovici
9. Mehedinți - Tilică Ioanid

În urma acestor alegeri se constată că Partidul Național Agrar a obținut cu aproximativ 13.000 voturi mai mult decât în 1932, ceea ce i-a adus și un mandat în plus în Parlament.

Deși ar fi vrut un număr mai mare de voturi, Goga este, totuși, mulțumit că, a

depășit în procentaj Partidul Poporului, condus de Al. Averescu, demonstrându-și lui că desprinderea sa din acest partid nu a fost o întâmplare, iar partidul averescan era, deja, cotelat ca fiind un „partid istoric”

Referindu-ne la poziția față de noul guvern liberal, agrarienii au adoptat o poziție mult mai conciliantă față de “țărăniști, pe care continuă să-i considere ca “nepricepuți” în ale politicii. În mod sigur această ostilitate se datora faptului că ambele partide se bazeau pe țărănime, clasa majoritară în România. Și apoi să nu uităm că atitudinea de înțelegere față de liberali se datora și faptului că Octavian Goga a sperat odinioară să unească Partidul Național din Ardeal cu liberalii din vechiul regat.

În plan politic mai constatăm actualizarea vechilor idei cu privire la revizuirea Constituției, renunțarea la arestarea persoanelor, fără motive întemeiate (aluzie la arestarea mai multor persoane bănuite că ar fi participat, direct sau indirect la asasinarea primului ministru I.Gh. Duca), modificarea legii administrative, care avea, printre altele, trei principii greșite: primul consta în descentralizarea excesivă, care ar fi fost primejdioasă pentru interesele statului (aluzie directă la Ardeal, față de care trebuie să se manifeste mai multă grijă); al doilea principiu de bază îl constituie alegerile excesive care ar fi avut darul, ca prin alegeri repetate masele populare să fie derutate. În sfârșit, al treilea principiu greșit avea în vedere concepția municipalității. Acordarea unei autonomii exagerate provinciilor și orașelor, reducea responsabilitatea Centrului.

O altă lege importantă aflată în discuția Parlamentului, era cea referitoare la bugetul pentru anul 1934. În vederea rezolvării situației economico-financiare se propunea: reducerea miniștrilor la șapte, a subsecretarilor de stat la 3; reducerea numărului deputaților și senatorilor; micșorarea diurnelor; reducerea legățiilor din străinătate și, în consecință, reducerea personalului diplomatic; desființarea camerelor de industrie și agricultură și, în sfârșit, introducerea timbrului fiscal, pentru a se crea un nou sistem de percepere a impozitelor²⁵

Cea mai mare parte a acestor propuneri erau juste, în condițiile în care bugetul exercițiului financiar 1934-1935 continua politica de întreținere a unui personal suplimentar și împovărat, cu atât mai mult cu cât evaluările încasărilor erau de-a dreptul fanteziste. Singura reducere de care a beneficiat bugetul a fost aceea acordată de creditorii străini la datoria publică, lucru privit cu satisfacție de Partidul Național Agrar care prevedea schimbarea balanței comerciale și mai ales financiare printr-o reducere a cuponului extern.

Bugetul neglijă agricultura, ramura economică bântuită de secetă, iar situația defavorabilă a acesteia “instituții economice” pe plan mondial, ducea la o urcare vertiginoasă a prețurilor.

Pentru anul 1934-1935 bugetul se cifra la suma de 21.251.961.534 lei, agriculturii revenindu-i 2,4 % din total, ceea ce era prea puțin, dacă se are în vedere că impozitul pe venitul proprietăților agricole s-a mărit de la 390 milioane la 550 milioane lei, adică 41 % mai mult²⁶.

O altă preocupare a agrarienilor a fost problema sanitară, cerând în Parlament chiar o reformă în acest domeniu. După război, mortalitatea în special cea infantilă, nu s-a diminuat pe parcursul anilor, iar tuberculoza era în creștere. Ca urmare a construirii

unor școli, s-a repartizat câte un medic la 2-3000 de copii, cu un salariu cuprins între 1000 și 1500 lei, lipsindu-l astfel de cointerесare profesională.

În ceea ce privește asigurările sociale, golerile existente în sistem trebuiau umplute cu legi eficiente, bine gândite. După război s-a recurs la o unificare a tuturor asigurărilor din cele trei provincii. Veniturile caselor de asigurări proveneau din contribuțiile, în parte egale, ale patronilor și angajaților. Patronii mai participau cu o contribuție suplimentară.

În linii mari am văzut care erau relațiile cu Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal, mai ales că amândouă au fost la guvernare în scurta existență a național-agrarienilor.

Referitor la poziția acestora față de celelalte partide, vom arăta că Octavian Goga și al său partid se aflau în raporturi bune cu aripa disidentă a liberalilor, condusă de istoricul Gheorghe Brătianu, fiind de acord cu acesta de a se asocia la orice propunere, ori de unde ar veni ea, în vederea creării unui front comun de apărare a pozițiilor în alegeri.

Aceleași relații, dar mai puțin amicale, le aveau gogiștii cu Partidul Țărănesc condus de dr. Nicolae Lupu. De fapt, amândouă formațiunile aveau înscris în programul lor apărarea intereselor agriculturii, iar în chestiunile de politică externă, între cele două partide nu era nici o deosebire de vedere²⁷.

Față de Partidul Poporului, Goga a luat o poziție de respect, având în vedere trecutul marelui Alexandru Averescu. Încetul cu încetul acest partid se stinge, pierzând, mai întâi furtunoasa popularitate a marelui și apoi locurile în Parlament, în urma alegerilor din decembrie 1933.

Având vederi de dreapta, poziție semnalată și de politicienii timpului, Octavian Goga, în calitate de președinte al Partidului Național Agrar, a căutat să aibă raporturi bune cu Garda de Fier.

Când în 1933 I.Gh. Duca a dizolvat, printr-un Jurnal al Consiliului de Miniștri această formațiune politică, Goga a declarat că „cea dintâi, cea mai gravă și cea mai plină de consecințe pentru starea de spirit a țării, a fost dizolvarea Gărzii de Fier”²⁸. Unii politicieni s-au grăbit să afirme că această poziție a lui Goga se datora temerii acestuia ca nu cumva, tot printr-un Jurnal să fie desființat și propriul său partid. În realitate era vorba de convingeri politice adânc implementate în crezul său.

O ultimă manifestare politică a Partidului Național Agrar a fost cel de-al doilea și ultimul Congres al său, ale cărui lucrări s-au desfășurat în ziua de 7 aprilie 1935, în sala cinematografului Rio din București.

În timpul lucrărilor Congresului s-au reafirmat vechile principii politice, vechile atacuri la adresa celor două mari partide, liberal și țărănesc.

La 14 iulie 1935 se semnează actul de întemeiere a unei noi formațiuni politice, Partidul Național Creștin, prin contopirea Partidului Național Agrar cu Liga Apărării Național Creștine. Cu noul partid, Goga va forma un guvern în decembrie 1937, supranumit și guvernul celor 44 de zile.

Am putea spune că “strălucirea” Partidului Național Agrar în rândul celor aproximativ 120.000 de cetățeni care își dădeau votul pentru el, se datora personalității lui Octavian Goga, care aducea după el un frumos trecut istoric.

Ca și alte formațiuni politice și Partidul Național Agrar și-a dus existența în

umbra celor două mari partide – național-liberal și național-țăărănesc, care-și împărțeau scena politică a țării.

Partidul făurit de Octavian Goga se va pierde în umbra amintită, lăsându-ne nouă amintirea unui mic partid care a jucat un rol la fel de mic într-o piesă scurtă.

THE ACTIVITY OF THE AGRARIAN NATIONAL PARTY FROM ROMANIA, 1932- 1935

SUMMARY

The Agrarian National Party was founded by the poet Octavian Goga and acted independently until 1935 when it united with the Christian National Defense League, ruled by A. C. Cuza (a professor at the University from Iași), and built the Christian National Party. As a result of the victory in election, on the 12th August 1932, the Peasant National Party built the new government foremost of who was Alexandru Vaida Voevod, who owned also the portfolio of the Foreign Ministry. From the beginning of the rule, Goga attacks the peasant leadership and implicitly the government, in the so-called „Skoda Business”, a Czechoslovak firm with which Maniu government concluded, in 1928, a contract for the equipment of the army. The representative of the firm in Bucharest indulged, yet, in espionage actions, having personal connections with the prime minister himself who refuses a series of more convenient offers of some British, German, French etc. firms. The Czecho-austrian is arrested as a result of a raid at the buro of the firm, where they found files containing military and state secrets.

Octavian Goga gave his opinion for the existence of an agrarian credit well organized which should support the middle class of the peasantry. He asked the endorsement of a law of edification of the urban debts. He involved in the parliamentary debates regarding the administrative law, the law of the state budget which should support the solving of the economic-financial situation, the sanitary reform law, the law of the social insurance's etc. Goga presented his position regarding the non-interference of the foreigners in the internal affairs. He declared himself the supporter of the policy from Germany and Italy, militating for Romania's approach them. The new party wanted the payment of the external debts by means of a moratorium which should give leisure to the valorification of the country wealth.

If the Peasant National Party was characterized as a party with a low political level, towards the Liberal National Party the position was more conciliatory. We could say that „the glow of this party” among the appreciatively 120.000 citizens who gave their vote for him, owed more to Octavian Goga's personality, who brought after him a beautiful historical past.

Goga's party will be lost in the shadow of the great parties, leaving us the memory of a small political party, which played a role that is as small as in a short play.

NOTE:

1. Universul, L, nr. 85 din 29 martie 1933, p. 9.
2. Țara Noastră, XII, nr. 404 din 12 septembrie 1933, p. 4
3. Universul, L, nr. 78 din 22 martie 1933, p. 9.
4. Octavian Goga, Discurs rostit în Cameră la 7 iulie 1926, broșură, Cluj, 1926, p. 16.
5. Universul, XLIX, nr. 308 din 8 noiembrie 1932, p. 5.
6. Țara Noastră, XI, nr. 190 din 30 noiembrie 1932, p. 1.
7. Octavian Goga, Mustul care fierbe, București, 1927, p. 182-183.
8. Ibidem
9. Țara Noastră, XI, nr. 13, din 27 aprilie 1932, p. 2.
10. Țara Noastră, Buzău, I, nr. 3 din 6 decembrie 1932, p. 3.
11. Ibidem
12. Țara Noastră, XI, nr. 190 din 30 noiembrie 1932, p. 1.
13. Idem, nr. 133 din 21 septembrie 1932, p. 4.
14. Dezbaterile Adunării Deputaților, nr. 43 din 13 octombrie 1952, p. 1701.
15. Idem, p. 1391.
16. Idem, p. 1804.
17. Idem, nr. 38 din 7 octombrie 1952, p. 1465.
18. Țara Noastră, XII, nr. 466 din 26 noiembrie 1933, p. 3.
19. Idem, nr. 470 din 1 decembrie 1933, p. 1.
20. Ibidem
21. Idem, nr. 477 din 10 decembrie 1933, p. 3.
22. Universul, II, nr. 350 din 22 decembrie 1933, p. 3.
23. Ibidem
24. Idem, nr. 356 din 30 decembrie 1933, p. 9.
25. Țara Noastră, XIII, nr. 561 din 31 martie 1934, p. 1.
26. Idem, nr. 629 din 3 iulie 1934, p. 1.
27. Dezbaterile Adunării Deputaților, nr. 58 din 7 octombrie 1932, p. 1465.
28. Octavian Goga, Primejdia străinilor în România, București, 1934, p. 13.